

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 9 april 1935 kl. 11 f. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående tredje mans rätt och en hedersdomstol i tryckfrihetsmål.

Uti en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 226, har herr Lindhagen hemställt: »1) att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära övervägande av en revision även av andra delar av tryckfrihetsförordningen än som berör kommunala handlingars offentlighet och tryckfrihetsprocessen och särskilt sådana bestämmelser, varigenom *tredje mans rätt*, på sätt i motionen sägs, äventyras, 2) att riksdagen tillika ville kräva övervägande av en överkomlig *lagstadgad hedersdomstol* vid sidan av ett vanligt domstolsförfarande.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Nu gällande tryckfrihetsförordning av år 1812 har vid olika tillfällen undergått flera ändringar, varigenom densamma, vars uppställning från början varit föga överskådlig, i formellt avseende blivit otillfredsställande. Emellertid hava alla förslag om en formell eller allmän revision av tryckfrihetsförordningen avvisats. Då konstitutionsutskottet senast vid 1933 års riksdag behandlade frågan om en dylik revision av tryckfrihetsförordningen, framhöll utskottet i sitt utlåtande nr 33, att orsaken till att alla förslag att ersätta tryckfrihetsförordningen med en ny lag avvisats, torde bland annat hava varit att på grundval av tryckfrihetsförordningens bestämmelser utbildat sig en fast och stadig praxis, som man icke velat rubba och vilken befarats kunna äventyras vid införande av en formellt helt nyredigerad tryckfrihetsförordning. I de fall där sakliga ändringar varit påkallade hade vid flera tillfällen dylika partiella reformer av bestämmelserna genomförts. Utskottet ansåg jämväl, att det vore lämpligast att på de partiella reformernas väg söka genomföra de ändringar, som kunde finnas nödiga och nyttiga. Utskottet fann därvid, att tryckfrihetsprocessen för enskilda målsägande erbjöde sådana svårigheter, att dess tillgripande för erhållande av erforderlig upprättelse i förekommande fall oftast torde undvikas även när ingen annan väg stode öppen. På grund härav föreslog utskottet och beslöt riksdagen skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning av frågan om möjligheterna att ombilda processen i tryckfrihetsmål, anhängiggjorda av enskilda, i sådan riktning, att större säkerhet för de enskilda därigenom uppnåddes, samt om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I anledning av denna

skrivelse tillkallades sakkunniga för att biträda vid utredning av frågorna om en reform av tryckfrihetsprocessen och om sådana ändringar i tryckfrihetsförordningen i övrigt, att hinder icke mötte för residensstads förening med angränsande landsbygd under gemensam jurisdiktion. De sakkunniga avgåvo betänkande den 14 december 1934. I enlighet med det av Kungl. Maj:t meddelade uppdraget är betänkandet av vidare omfattning än som avsågs i riksdagens ovannämnda skrivelse. Betänkandet innehåller således förslag till ändrade bestämmelser i avseende å tryckfrihetsprocessen i dess helhet samt beträffande juryns sammansättning och uppgifter, kvarstad m. m.

Sedan riksdagen vidare i särskilda skrivelser år 1921 och 1925 anhållit dels om revision av tryckfrihetsförordningens sekretessbestämmelser dels ock om utredning och förslag till sådana ändringar i tryckfrihetsförordningen, varigenom, med erforderliga undantag, kommunala handlingars offentlighet bleve tydligt lagfästad m. m., samt tillkallad sakkunnig den 11 februari 1927 avgivit utredning med förslag till ändrade bestämmelser rörande allmänna handlingars offentlighet, har Kungl. Maj:t 1933 tillkallat sakkunniga att biträda vid fortsatt utredning av frågan om allmänna handlingars offentlighet. Sistnämnda sakkunniga hava den 14 januari 1935 avgivit förslag i frågan, vari föreslås fullständig omläggning av sistberörda bestämmelser i tryckfrihetsförordningen samt överförande av vissa av dessa bestämmelser från grundlagen till vanlig av Kungl. Maj:t och riksdagen stiftad lag.

Slutligen har i ett den 11 januari 1935 av tillkallade sakkunniga avgivet betänkande med förslag angående åtgärder mot statsfientlig verksamhet föreslagits ändringar i tryckfrihetsförordningen i avseende å bland annat bestämmelserna angående brott mot tryckfriheten och vissa straffbestämmelser ävensom bestämmelserna angående ansvarigheten för innehållet i periodiska skrifter m. m.

Av det anförda framgår att omfattande förslag till partiella reformer av tryckfrihetsförordningen äro under överarbetning hos Kungl. Maj:t. Utskottet finner inga nya skäl vara anförda för en allmän revision av tryckfrihetsförordningen. Resultatet av de nu pågående utredningarna bör emellertid avvaktas, och anledning saknas för utskottet att nu taga ställning till dessa eller för riksdagen att nu göra någon framställning i ämnet. Motionären har särskilt påyrkat revision av sådana bestämmelser, varigenom »tredje mans rätt» äventyras. Motionären torde därmed avse de icke sällan förekommande fall, då i tryckt skrift, särskilt i den periodiska pressen, enskilda personers privata förhållanden göras till föremål för vrängda och lögnaktiga framställningar eller eljest enskilda personer förfördelas. Beträffande denna fråga hänvisar utskottet till ovannämnda på utskottets förslag år 1933 beslutade riksdagsskrivelse, som just avser dessa förhållanden.

Motionären har vidare föreslagit införande av bestämmelser i tryckfrihetsförordningen om en lagstadgad hedersdomstol vid sidan av vanligt domstolsförfarande. Utskottet har behandlat liknande förslag av samme motionär år 1928 och 1933, sistnämnda år gällde förslaget en pressens hedersdomstol. Ut-

skottet framhöll att tryckfrihetsförordningen icke bör reglera pressens organisation och att bestämmelser rörande pressens hedersdomstol icke heller böra införas i tryckfrihetsförordningen. Denna ståndpunkt har ej genom motionen kunnat rubbas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion I:226 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 april 1935.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Strömberg, Bergman, Sandegård, David Pettersson, Källman, Carl Lindmark*, Rydberg, Nils Andersson*, Hagström*, Borg, Pehrsson i Göteborg, Fast, Olsson i Mora, Vougt*, Ewald Lindmark, Lundqvist, Nordström, Eriksson i Toftered samt Svensson i Landskrona.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.